

Azyl a migrace

Seminář pro soudce správních soudů a
jejich asistenty

Co nás čeká

- **Právo uprchlíka na sloučení rodiny**
- **Neprodloužení pobytového oprávnění z bezpečnostních důvodů**
- **Registrace narození a vydání dokladů**
- **Instrumentalizovaná migrace před velkým senátem ESLP**

Právo uprchlíka na sloučení rodiny a
podmínka finanční nezávislosti

Článek 8 Úmluvy

Dabo proti Švédsku, č. 12510/18, 18. 1. 2024

Zamítnutí žádosti uprchlíka o sloučení s jeho první manželkou a pěti dětmi

Skutkové okolnosti:

- Stěžovatel s uprchlickým statutem původem ze Sýrie
- Žádost podána ve prospěch své první manželky a pěti jeho nezletilých dětí
- Zamítnutí pro nesplnění podmínky finanční nezávislosti na sociálních dávkách
- Žádost podána po uplynutí tří měsíční lhůty – do té doby sloučení automatické

Stěžovatel před ESLP namítal, že zamítnutím žádosti došlo k porušení jeho práva na rodinný život dle článku 8 Úmluvy

Dabo proti Švédsku, 18. 1. 2024

Otázka v projednávaném případě:

- Zda vnitrostátní orgány naplnily své pozitivní závazky plynoucí z článku 8 Úmluvy?
- Zda nastolily spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými zájmy?

Na mezinárodní a evropské úrovni shoda na tom, že uprchlíci mají mít snadnější přístup ke sloučení se svými rodinnými příslušníky než ostatní cizinci.

Dle pravidel Evropské unie sloučení rodin uprchlíků ve smyslu Úmluvy z roku 1951 nepodléhá žádným podmínkám, pokud je žádost o sloučení podána do tří měsíců od přiznání postavení uprchlíka.

Dabo proti Švédsku, 18. 1. 2024

Široký prostor pro uvážení :

- podmínka finanční nezávislosti se týkala všech uprchlíků
- žádné čekací lhůty na podání žádosti
- podmínka finanční nezávislosti až po uplynutí tří měsíců
- jiné členské státy EU mají stejnou podmínku
- zavedení dané lhůty jako nástroj imigrační politiky při zvýšeném počtu příchozích osob

ZÁROVEŇ ALE

Existence nepřekonatelných překážek pro návrat uprchlíka do země původu roste na významu s plynutím času – uplatnění podmínky s určitou mírou flexibility.

Dabo proti Švédsku, 18. 1. 2024

Individuální okolnosti stěžovatelů:

- žádost až po uplynutí 8 měsíců po udělení uprchlického statusu
- v pořadí první žádost – možnost podání nové žádosti
- stěžovatel je doktor, učí se jazyk – dobré vyhlídky v budoucnosti
- zatím si ale žádné zaměstnání nenašel – nízká aktivita
- individuální přezkum rozhodnutí – možnost prominutí podmínky z výjimečných důvodů
- první manželka s dětmi v Jordánsku – možnost kontaktu
- děti 14, 13, 12, 9 a 7 let – samotná vyhlídka lepšího života neodůvodňuje sloučení
- *noteworthy* by ESLP – polygamie není ve Švédsku povolena

Vnitrostátní orgány stanovily spravedlivou rovnováhu a zamítnutím žádosti o sloučení rodiny neporušily právo na rodinný život dle článku 8 Úmluvy.

Registrace narození a vydání dokladů

Článek 8 Úmluvy

G.T.B. proti Španělsku, č. 3041/19, 16.11. 2023

Registrace narození a vydání dokladů totožnosti až ve 21 letech stěžovatele

Skutkové okolnosti:

- Stěžovatel narozen v roce 1985 v Mexiku – následná repatriace s matkou do Španělska
- Opomenutí zapsat narození do občanského rejstříku na španělském konzulátu v Mexiku
- V jeho 12 letech požádala jeho matka o pozdní zápis jeho narození
- Matka nebyla schopna předložit požadované dokumenty, úřady na nich ale trvaly
- Úspěšná registrace až v jeho 21 letech
- Neúspěšná žádost o náhradu nemajetkové újmy

Stěžovatel namítal, že průtahy a překážky, kterým čelil v řízení o registraci svého narození, aby mohl získat občanský průkaz, představovaly porušení jeho práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy

G.T.B. proti Španělsku, 16.11. 2023

Soud poprvé shledal:

Článek 8 Úmluvy zahrnuje individuální právo na registraci narození a vydání příslušných dokladů totožnosti včetně rodného listu

Prostor pro uvážení – široký:

- Zajištění konzistentnosti a spolehlivosti občanských matrik a právní jistoty
- OK požadovat splnění hmotněprávních a procesních požadavků dle vnitrostátního práva
- Španělská úprava jasná a předvídatelná

ALE

Určitá přizpůsobivost standardních postupů při vydávání dokladů může být nutná pro zajištění důležitých zájmů chráněných článkem 8 Úmluvy

G.T.B. proti Španělsku, 16.11. 2023

Projednávaný případ:

- Primární odpovědnost pro registraci narození a získání dokladů totožnosti náleží rodičům.
- OTÁZKA: Byla striktní aplikace těchto pravidel slučitelná s článkem 8 Úmluvy?

Soud shledal za okolností případu existenci pozitivního závazku pomoci s registrací

Zohledněné faktory:

- Chybějící registrace narození měla závažné důsledky pro vedení soukromého života
- Stěžovatel nemohl pokračovat ve studiu či získat stabilní pracovní smlouvu
- Jeho jediný dostupný rodič nejednal svědomitě
- Zajištění ochrany veřejného pořádku
- Povinnost orgánů jednat v nejlepším zájmu dítěte a kompenzovat selhání matky

G.T.B. proti Španělsku, 16.11. 2023

Porušení pozitivních závazků plynoucích z článku 8 Úmluvy:

- Pozitivní povinnost pomoci při registraci vznikla až v roce 2002, kdy bylo jasné, že matka nebude schopna doložit požadované doklady
- Mezi tímto okamžikem a skutečnou registrací dlouhá **neospravedlnitelná prodleva 4 let**
- Soudu však nepříslušelo určit, jaká konkrétní opatření měly orgány učinit

Vnitrostátní orgány nesplnily svou pozitivní povinnost jednat s náležitou péčí, aby stěžovateli pomohly při registraci jeho narození a následně při získání jeho dokladů totožnosti.

Přiznání nemajetkové újmy 12 000 Euro

Neprodloužení pobytového oprávnění na základě utajovaných informací

Článek 8 Úmluvy

Čl. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě

Mirzoyan proti České republice, 15117/21, 16. 5. 2024

Neprodloužení pobytového oprávnění na základě utajovaných informací

Skutkové okolnosti:

- pobyt v ČR od roku 2006 společně s manželkou a čtyřmi dětmi
- v roce 2011 neprodloužen dlouhodobý pobyt z důvody ochrany bezpečnosti
- rozhodnutí provedeno na základě utajovaných informací policie
- advokát stěžovatele se mohl seznámit pouze s částí těchto informací
- správní soudy závěry ministerstva aprobovaly

Stěžovatel namítal, že došlo k zásahu do jeho rodinného života dle čl. 8 Úmluvy a že nemohl účinně uplatnit svá procesní práva a zpochybnit tvrzení, že představuje bezpečnostní riziko, protože nebyl obeznámen s podstatou důvodů rozhodnutí dle čl.1 Protokolu č.7.

Mirzoyan proti České republice, 16. 5. 2024

Čl. 1 Protokolu č. 7

- procesní záruky týkající se vyhoštění cizinců s povoleným pobytem zaručující možnost uplatnit námitky proti svému vyhoštění
- předchozí judikatura: *Muhammad a Muhammad proti Rumunsku*, 15. 10. 2020
- nepřijatelnost *ratione materiae*

Článek 8 a ochrana rodinného života:

- Došlo k zásahu do práva na respektování rodinného života?
- A pokud ano, byl postup vnitrostátních orgánů natolik vadný, že zásah porušil čl. 8?
 - V důsledku tvrzené **absence procesních záruk**
 - Kvůli nedostatečnému posouzení a zohlednění stěžovatelových existujících **rodinných vazeb**

Mirzoyan proti České republice, 16.5. 2024

K existenci zásahu

- Ano – připravení o právo pobývat na území – realizace dalšího pobytu nejistá
- Ne – uložení vyhoštění – ne klasická kritéria dle čl. 8 Úmluvy (*Maslov proti Rakousku*)

K omezení procesních práv stěžovatele

Procesní záruky čl. 8 Úmluvy nutné vykládat ve světle relevantních záruk stanovených článkem 1 Protokolu č. 7

- rozhodnutí MV pouze obecné – riziko pro bezpečnost státu / prevence kriminality / veřejný pořádek
- **vyvážení kompenzačními opatřeními:**
 - Přezkum správními soudy včetně Nejvyššího správního soudu
 - Seznámení s obsahem utajovaných informací
 - Vyžádání doplnění pro ověření ze strany policie – přesvědčivý obraz o kontaktech s kriminálním prostředím

Správný postup vnitrostátních soudů

Mirzoyan proti České republice, 16.5. 2024

K posouzení rodinných vazeb a nejlepšího zájmu dětí

- důkazní břemeno nese žadatel
- povinnost zjistit skutkový stav bez důvodných pochybností
 - ne podrobnosti o soukromém životě
- dle Soudu dostatečné zvážení relevantních skutečností, včetně zájmu jeho dětí
 - rodina pobytově i finančně nezávislá
- dosud neobdržel formální příkaz k vycestování – řízení o přechodném pobytu

Neporušení článku 8 – dostatečné zohlednění rodinných vazeb

Souhlasné stanovisko soudkyně K. Šimáčkové

- nedostatečná ochrana nejlepšího zájmu dětí – ztráta vlasti nebo otce
- na jejich zájmy náležitě nepoukázal ani otec, a tedy ani Soud

BONUSOVÝ ROZSUDEK

Zajištění žadatele o azyl z důvodu
národní bezpečnosti

M.B. proti Nizozemí, č. 71008/16, 23.4. 2024

Zajištění žadatele o azyl z důvodu národní bezpečnosti

- Obvinění z účasti na teroristických útocích – odsouzení k 10 měsícům vězení
- Po propuštění zajištěn jako žadatel o azyl – za účelem zabránění nepovolenému vstupu
- Z důvodu ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti

Zajištění v rozporu s čl. 5 odst. 1 písm. f) část první

- Zajištění za účelem zabránění nepovolenému vstupu na území se vztahuje i na případy, kdy je již cizince na území, ale ještě mu nebyl *de iure* povolen vstup
- Zajištění dle tzv. přijímací směrnice EU z důvodu ochrany pořádku a bezpečnosti musí stále sledovat a být úzce spojeno s důvodem zajištění dle čl. 5 – to je zabránění vstupu
- Zde zajištění SVÉVOLNÉ – **azylová žádost nebyla vyřizována během trestní vazby a výkonu trestu + rozšíření důvodů pro zbavení svobody cizinců**

Instrumentalizovaná migrace a *push-backy* na vnějších hranicích

Článek 3 Úmluvy
Čl. 4 Protokolu č. 4

Instrumentalizovaná migrace a *push-backy*

Postoupeno velkému senátu Soudu – 12. února 2025:

- *C.O.C.G. a ostatní proti Litvě*, č. 17764/22
- *R.A. a ostatní proti Polsku*, č. 42120/21
- *H.M.M. a ostatní proti Lotyšsku*, č. 42165/21

Otázky:

- jurisdikce na pozemních hranicích
- zákaz kolektivního vyhoštění dle čl. 4 Protokolu č. 4 a možné výjimky
- zásada *non-refoulement* a čl. 4 Protokolu č. 4
 - *A.A. a ostatní proti Severní Makedonii*, č. 55798/16, 5. 4. 2022

Děkuji za pozornost

Kateřina Radová

kradova@msp.justice.cz

